

1. IZSÁK IGNÁC KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Chicago, 1945. január 10.)

Sir:

Your historical letter, dated December 14, 1944.¹ reached my hands and stirred me to the depths of my soul. I marveled at your ability to sum up so concisely the true situation of the American-Hungarians. All your contentions regarding them are genuinely true.

The last quarter century of Horthy's rule greatly deteriorated the mentality of the American-Hungarians. The vociferous representatives of the Protestant preachers, the Catholic Clergy, some high officers of the fraternal organizations, paid propagandists, etc., succeeded in poisoning and undermining the majority of the American-Hungarian people.

On the other hand, the left extremists by their tactics succeeded in drawing in their orbit those radical elements that emigrated to this country after the war.

We, a handful of old faithfuls, were buffeted between the two millstones. True enough, if we delivered a talk on certain occasions, we succeeded in making it clear to the people that according to our view the pure democracy offers the only fruitful solution for a transition period.

The greatest culprits who contributed to the poisoning of the minds of the American-Hungarians were some of the Protestant Ministers who, being blinded by Horthy's rule, considered that a Protestant Dictatorship is holding sway in Hungary which prompted them to proclaim Horthy's sins as virtues.

No doubt the Amerikai Magyar Népszava, which was subsidized by the Horthy Government and perhaps by Eckhardt also, can be charged as even a greater sinner!

You inquire as to how it is possible that the Amerikai Népszava still has the largest circulation. The answer to that is, being the mouthpiece of the Protestant Ministers and some of the Catholic Clergy, they are inducing they innocent lambs to subscribe for the paper.

It is my honest belief that you displayed splendid statesmanship in issuing your clarion call to the Mátraalja people to take hold of the land, which you dedicated to them at your election to the Presidency of the Hungarian Republic.

To my mind this will be the magic means which will turn the majority of the American-Hungarians to your side. When the letters sent by the home people will tell the stories about receiving the much-coveted land, their kin here will wake up and come to the conclusion that, after all, *Károlyi is truly the father of his people* and will sweep aside their worthless, poisonous, reactionary leaders and rally to your banner.

I note you are still the great humanist and idealist toward your enemies! At the same time, do not miss before your eyes the Machiavellian slogan: „If you cannot convince your adversary, you have to conquer him, otherwise he will conquer you!”

We had a conference here in Chicago on January 6th and 7th at which I met Dr. Simon Mozes who professes to be one of your supporters. We had a heart-to-heart talk and decided to work in harmony in your behalf.

At the preliminary plenum of the directors, I read your historical letter to them, which evoked great enthusiasm. I succeeded, through the good services of Mr. Hayes, the Foreign News Editor of the influential and widely read Chicago Daily News, to inject the most effective excerpt from your letter in his report about the conference, which I am enclosing.

Be assured that I will keep my eyes and ears open and, as you well emphasized, lip service alone will not be sufficient for me to approve any one whose deeds do not speak as eloquently for Károlyi as their words.

Wishing you and your dear wife and family a truly happy and pleasant New Year which will bring the realization of your hopes and dreams, I remain

Sincerely yours,

Ignacio Izsak

P. S. Translated your historical letter and printed in our paper.

PH. 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

*

Uram:

Megkaptam az Ön 1944. december 14-éről¹ keltezett történelmi levelét, amely lelkem mélyéig felkavart. Csodáltam azt a képességét, amellyel ilyen tömören összegezni tudta az amerikai magyarok valóságos helyzetét. Rájuk vonatkozó tételei teljesen igazak.

Horthy kormányzásának elmúlt negyedszázada nagyon sokat rontott az amerikai magyarok mentalitásán. A protestáns prédikátorok és a katolikus klérus nagyhangú reprezentánsainak, a baráti szervezetek némely vezetőinek, fizetett propagandistáknak stb. sikerült megmérgezni és aláásni az amerikai magyarok többségének mentalitását.

Másrészt a szélsőbaloldalnak taktikájával sikerült a maga körébe vonni a világháború utáni emigránsok radikális elemeit.

Mi, az eszméhez hű maradók maroknyi csoportja két malomkő között őrlődünk. Igaz, ha bizonyos alkalmakkor beszédet tartottunk, világossá tudtuk tenni az emberek számára, hogy nézetünk szerint az átmeneti korszakban egyedül a tiszta demokrácia teheti lehetővé a gyümölcsöző megoldást.

Egyes protestáns lelkészek a legnagyobb bűnösök az amerikai magyarok szellemi mérgezésében, mert a Horthy-uralom elvakította őket, elhitték, hogy Magyarországon egy protestáns diktatúra van hatalmon, és ezért Horthy bűneit is éreyneknek nyilvánították.

Nem vitás, hogy náluk nagyobb bűnös csak az Amerikai Magyar Népszava volt, amelyet a Horthy-kormányzat pénzelt és talán még Eckhardt is!

Kérdezheti, hogyan lehetséges, hogy ma is az Amerikai Népszava a legelterjedtebb. Erre az a válasz, hogy miután a protestáns lelkészek és a katolikus klérus egy részének a szócsove, ők ráveszik ártatlan bárányaikat, hogy fizessenek elő a lapra.

Őszinte véleményem, hogy Ön kiváló politikai érzékkel bocsátotta ki harsonaszavát, felhívását a Mátraalja népéhez, hogy foglalja el a földet, amelyet Ön rájuk testált, mikor

a Magyar Köztársaság elnökévé választották. Úgy hiszem, ez lesz a csoda, amely az Ön oldalára állítja az amerikai magyarok többségét. Mikor majd az otthoniak leveleiben olvashatják a történeteket a rég óhajtott föld elfoglalásáról, itteni rokonaik feleszmélnek és felfogják, hogy végül is *Károlyi népének igazi atyja*, elfordulnak méltatlan, rontó, reakciós vezetőiktől, és az Ön zászlaja alatt sorakoznak fel.

Látom, hogy Ön még mindig a régi nagy humanista és idealista ellenségeivel szemben! Azért ne tévessze szem elől Machiavelli mondását: „Ha nem tudod meggyőzni ellenfeleidet, le kell győzd őket, különben ők fognak legyőzni téged!”

Itt Chicagóban január 6-án és 7-én rendeztünk egy konferenciát, amelyen találkoztam dr. Simon Mózzsal, aki az ön hívének mondja magát. Szívélyes beszélgetést folytatunk, és elhatároztuk, hogy egymással összhangban fogunk munkálkodni Ön mellett.

Az igazgatók előzetes plénúmán felolvastam nekik az Ön történelmi levelét, melyet nagy lelkesedéssel fogadtak. Mr. Hayesnek, a befolyásos és olvasott Chicago Daily News külpolitikai szerkesztőjének a segítségével be tudtam szűrni az Ön levelének leghatásosabb részét az ő tudósításába a konferenciáról, melyet mellékelek.

Biztosíthatom, hogy én nyitva tartom szememet és fülemet, és mint Ön hangsúlyozta, a hízelgés egyedül nem lesz elég ahhoz, hogy befogadjak valakit, akinek tettei nem szólnak olyan ékesen Károlyi mellett, mint szavai.

Nagyon boldog és kellemes Újévet kívánok Önnek és kedves feleségének, olyat, amely elhozza reményei és álmai valóra válását.

Maradok az Ön

Izsák Ignáca

P. S. Lefordítottam az Ön történelmi levelét, és leközöltem lapunkban.

¹ Feltehetőleg Károlyinak a New York-i *Harcban* megjelent írásáról van szó: *Az amerikai magyarság feladatai*. Közli: Károlyi Mihály válogatott írásai. I-II. Budapest, 1964. 163. (A továbbiakban: KMVI)

2. KÁROLYI MIHÁLY AZ ANGLIAI MAGYAR TANÁCS TAGJAIHOZ

(London, 1945. január 13.)

Tisztelt Tagtársaim, betegségem akadályoz meg abban, hogy szóban közöljem a magyarországi eseményekkel kapcsolatos elgondolásaimat.

Az az örvendetes tény, hogy Magyarországon egy, a nép által választott és a népre támaszkodó ideiglenes alkotmányozó nemzetgyűlés alakult, amelynek presidiuma az államhatalom letéteményeseként,¹ ...új helyzetet teremtett számunkra. A kormányhatalmat az ideiglenes nemzetgyűlésnek felelősnek és annak ellenőrzése alatt dolgozó ideiglenes magyar kormány gyakorolja. Ezzel tulajdonképpen automatikusan befejeződött az a szerep, amelyet az Angliai Magyar Tanács, megalakulásától kezdve mostanáig, a magyar politikai életben játszott és gyakorolni igyekezett.

Pár hónappal - ha jól emlékszem, három hónappal - ezelőtt az egyik ülésen kifejttem volt, hogy amennyiben Magyarországon új, az országot a németek táborából a Szövetségesek táborába átvetető kormány alakul, az Angliai Magyar Tanács régi formájában nem maradhat meg, mert ha ezt tenné, pótkormány jellegével bírna, azaz túlságosan kihangsúlyozná az emigráció fontosságát az otthoni Magyarországgal szemben, ami pedig mindannyiunktól távol áll.

Ezeket a szempontokat január elseji beszédemben is kifejtettem, amikor is jeleztem, hogy javaslatot fogok tenni Önöknek az Angliai Magyar Tanács átszervezésére vonatko-